

W A T E R D R U K 7

infrastructuur drinkwatervoorziening

BELANGEN EN BELEID VAN DE WATERSECTOR

Colofon

Infrastructuur drinkwatervoorziening is een uitgave van de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin), Rijswijk

Redactie Bartstra communicatie, Bleiswijk
Vormgeving De Boer & van Teylingen, Den Haag
Drukwerk Koninklijke de Swart, Den Haag
Fotografie ANP foto, Persbureau Noordoost en Vewin

Voorwoord

Drinkwater is een eerste levensbehoefte. In Nederland vinden we het vanzelfsprekend dat het drinkwater veilig, gezond en lekker is en bovendien (bijna) altijd en overal uit de kraan komt. De drinkwaterbedrijven hebben als publieke organisaties de taak hiervoor te zorgen tegen een zo laag mogelijke prijs. Om aan de hoogwaardige eisen die aan drinkwater worden gesteld te kunnen voldoen, zijn zij voldoende toegerust met kennis en productie- en distributiemiddelen; hun infrastructuur.

Om echter deze status quo te handhaven moet de drinkwatersector voortdurend opkomen voor zijn belangen, vooral wat het ondergrondse deel van deze infrastructuur betreft, het waterleidingnet.

Het gebruik van de grond moeten de waterbedrijven delen met vele andere partijen: overheden die er willen bouwen, kabel- en andere netbeheerders, grondeigenaren, natuurbeheerders. Ook die partijen hebben belangen en soms zijn deze strijdig met die van de waterbedrijven. Daarnaast stuit de watersector bij ondergrondse activiteiten op ongunstige effecten van fiscale, kadastrale en arbo-technische regimes.

Vewin vertegenwoordigt de belangen en het beleid van de waterbedrijven, dus ook hun belangen onder de grond. Welke dat precies zijn, staat in deze brochure beschreven: geen lijvig, met juridische argumenten doorspekt rapport, maar compact samengevat in negen heldere paragraafjes. Toegankelijk voor iedereen die geïnteresseerd is in het onderwerp drinkwater, maar in de eerste plaats bedoeld voor hen die bestuurlijk, vakmatig of anderszins betrokken zijn bij ondergrondse processen en activiteiten.

Rijswijk, augustus 2007

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	5
Belangen, wetgeving en inzet van Vewin	7
1 Toegang tot de ondergrond	8
2 Beschermde ligging	10
3 Eisen aan drinkwaterleidingen	14
4 Beveiliging van netwerkinformatie	17
5 Billijke vergoedingen	19
6 Vermindering van belastingen en heffingen	19
7 Kwaliteit leidingmaterialen	20
8 Zelfregulering	21
9 Taken en verantwoordelijkheden bij levering warm tapwater	22
Samenwerking	24

Inleiding

De ondergrond is de drager van een van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de waterbedrijven; het leidingnetwerk. Deze netwerkinfrastructuur stelt de drinkwaterbedrijven in staat om hun product bij de klant te leveren. Een ongestoord en goed functionerend leidingnetwerk is een randvoorwaarde voor waterbedrijven om aan hun leveringsverplichtingen te voldoen. Ook de kwaliteit van het drinkwater en daarmee de volksgezondheid is afhankelijk van dit medium waarmee het drinkwater wordt gedistribueerd. De watersector heeft daarom grote belangen bij wet- en regelgeving rond het leidingnetwerk en de ondergrond.

De drinkwaterinfrastructuur is in deze brochure beperkt tot de ondergronds gelegen leidingen van waterbedrijven. Deze variëren van grote transportleidingen voor ruwwater of halffabrikaat dat over grote afstanden getransporteerd kan worden tot huisaansluitingen. Vewin richt zich op beleid en wet- en regelgeving die daarop van toepassing zijn. Het infrastructuurdomein reikt tot en met de watermeter en richt zich ook op enkele verwante onderwerpen als regelgeving voor (het werken met) asbestcementleidingen, afspraken over verlegvergoedingen met overheden en de verdeling van verantwoordelijkheden bij warmtapwatervoorziening. Bovengronds gelegen infrastructuur (zuiveringswerken, beschermingsgebieden, infiltratievoorzieningen) wordt niet tot het thema gerekend.

De (ondergrondse) infrastructuur raakt aan diverse, zeer uiteenlopende beleidsonderwerpen die weinig tot geen onderling verband vertonen.

Belangen, wetgeving en inzet van Vewin

Rond het thema infrastructuur speelt een groot aantal beleids- en wetgevingsonderwerpen die onderling vaak geen verband hebben en afkomstig zijn van verschillende departementen.

Hierna zijn per onderwerp de belangen van de drinkwatersector, de voorgenomen of bestaande wet- en regelgeving en de inzet van Vewin beschreven.

DE BELANGEN VAN DE DRINKWATERSECTOR

- 1 Toegang tot ondergrond verkrijgen via eenvoudige procedures
- 2 Beschermde ligging garanderen, vrijwaring van leidingnetten tegen ongewenste invloeden van buitenaf
- 3 Afgestemde, proportionele en redelijke (technische) eisen aan drinkwaterleidingen
- 4 Beveiliging van netwerkinformatie
- 5 Billijke vergoedingen bij gedwongen verlegging
- 6 Vermindering van belastingen en heffingen op infrastructuur
- 7 Blijvend gebruik van leidingmaterialen van hoge kwaliteit
- 8 Behoud van zelfregulering
- 9 Heldere toedeling van taken en verantwoordelijkheden, controle en toezicht bij warm tapwater-initiatieven

*Uiteindelijk gaat het om één maatschappelijk belang:
goed en betaalbaar drinkwater voor iedereen.*

1 Toegang tot de ondergrond

De rechtspositie van waterbedrijven bij het verkrijgen van toegang tot de ondergrond voor aanleg, onderhoud of verwijdering van leidingen is voor de sector van groot belang. Volgens de Drinkwaterwet (zie kader hiernaast) hebben waterbedrijven de taak om de infrastructuur voor de drinkwatervoorziening tot stand te brengen en in stand te houden. Om aan deze wettelijke taak en aan de leveringsverplichtingen te kunnen voldoen is het nodig dat de rechten om leidingen in de bodem te kunnen leggen goed zijn geregeld. Dat hierbij het belang van de publieke drinkwatervoorziening voorop staat lijkt vanzelfsprekend, maar de praktijk wijst vaak anders uit. Het komt regelmatig voor dat (particuliere) grondeigenaren geen medewerking verlenen. De huidige wettelijke instrumenten zijn dan ontoereikend om zulke medewerking te bevorderen.

Om te kunnen graven moet de grondeigenaar medewerking verlenen.

UIT DE DRINKWATERWET ARTIKEL 7 (in 2007 in concept)

1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf heeft tot taak:
 - a. het tot stand brengen en in stand houden van een duurzame en doelmatige openbare drinkwatervoorziening in het voor zijn bedrijf vastgestelde distributiegebied;
 - b. het tot stand brengen en in stand houden van de infrastructuur die noodzakelijk is voor de productie en distributie van drinkwater in dat distributiegebied;

Versterking van de rechtspositie van drinkwaterbedrijven kan worden bereikt door het opnemen van een zogenoemde Verklaring van Algemeen Nut in de Drinkwaterwet. Daarmee kan via de Belemmeringenwetgeving medewerking worden afgedwongen van onwillige grondeigenaren, wanneer het publieke belang persoonlijke belangen overstijgt.

Daarnaast is echter ook een vereenvoudiging van de procedures van de Belemmeringenwetgeving zelf noodzakelijk. De MDW-werkgroep Buisleiding-concessies (MDW staat voor marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit) concludeerde al in 2001 dat het in de Belemmeringenwetgeving ontbreekt aan een centrale regie over de procedure en aan transparante besluitvorming. Deze conclusies staan volgens Vewin nog steeds overeind.

Vewin-inzet:

- Verklaring van Algemeen Nut voor drinkwater in de Drinkwaterwet
- Vereenvoudiging van de procedures van de Belemmeringenwetgeving om bij leidingaanleg medewerking van grondeigenaren af te dwingen

2 Beschermd ligging

Het Nederlandse drinkwaternet is nog relatief jong en de technische levensduur van drinkwaterleidingen bedraagt vele tientallen jaren. Waterbedrijven hebben daarom belang bij een beschermd ligging van hun infrastructuur. Leidingen die eenmaal in de grond zijn aangebracht moeten daar ongestoord, schadevrij maar wel voor onderhoud bereikbaar kunnen liggen.

BOMEN PLANTEN MET BELEID

Op 18 februari 2007 trok een zware storm over met name noordwest Nederland. Sinds 1990 had het niet meer zo hard gewaaid. De ravage was enorm. Duizenden bomen werden geveld, ook bomen die ooit waren geplant op plaatsen waar waterleidingen en andere buizen en kabels diep in de grond lagen. De wortels van de omgevallen bomen hadden op maar liefst 80 plaatsen de waterleiding kapot getrokken. Duizenden huishoudens zaten zonder water en in veel gevallen ook zonder stroom en gas. Veel overlast en schade, die met beter ruimtelijk beleid van – in dit geval – de gemeente hadden kunnen worden voorkomen. Men had bij het planten van de bomen geen rekening gehouden met de leidingen en kabels die daaronder lagen. Buizen, leidingen en kabels liggen doorgaans 50 tot 60 jaar in de grond, en raken daardoor wel eens – ten onrechte – in de vergetelheid.

Ook maatschappelijk gezien is rust in de ondergrond gewenst. Graafwerk voor herstel of vervanging van ondergrondse infrastructuur moet zoveel mogelijk worden vermeden, alleen al vanwege de hinder die wegopbrekingen en leveringsonderbrekingen veroorzaken voor burgers en bedrijven.

Ruimtelijk beleid

Net zoals boven de grond is ook ondergronds een zorgvuldige ordening gewenst om onderlinge beïnvloeding van netten te voorkomen. De Nota Buisleidingen biedt een kader voor de opname van hoofdtransportleidingen voor de drinkwatervoorziening (leidingen met een diameter >400 mm) in het nationale ruimtelijke beleid. De volgende stap is de doorwerking hiervan in het ruimtelijke beleid van gemeenten en provincies.

Knelpunten in het ondergrondse ruimtegebruik.

De Telecommunicatiewet bevat tegenwoordig een bepaling dat de aanleg van telecomnetten niet mag leiden tot onnodige hinder of gevaar voor overige in de grond gelegen netten. Deze bepaling voorkomt het ontstaan van nieuwe ongewenste situaties en met de telecomsector wordt overlegd over de aanpak van bestaande situaties van hinderlijke ligging. Om toekomstige problemen te voorkomen zullen gemeenten nadrukkelijker hun coördinerende taak moeten oppakken in de ordening van de ondergrond. Vewin dringt daar samen met andere netbeheerders bij gemeenten op aan. Zo moeten deze in nieuwe inrichtingsplannen voor de openbare ruimte meer rekening houden met het feit dat het aantal ondergrondse voorzieningen toeneemt. De fysieke ruimte daarvoor zal navenant moeten worden vergroot. Ook is de herziening van het sterk verouderde normatieve kader voor onderlinge ligging van netten in de ondergrond (dwarsprofielen) hard nodig, bijvoorbeeld in de vorm van een set basisafspraken.

Kunststof buizen bieden weinig weerstand tegen een dragline.

Graafschade

Schade aan drinkwaterleidingen door graafactiviteiten van derden komt helaas nog regelmatig voor. De Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten gebiedt iedereen die graaft – grondroerders – om ‘zorgvuldig’ te graven. Vewin wil de verdere uitwerking van dit begrip en de nauwgezette toepassing ervan door betrokken partijen bevorderen. Het blijkt dat beschikbaar gestelde kabel- en leidingeninformatie vaak niet op de juiste wijze wordt gebruikt.

GEBREK AAN GEMEENTELIJKE COÖRDINATIE

Hoewel in Gelderland bij nieuwbouw – en vaak ook bij reconstructies – al sinds jaar en dag de aanleg van kabels en leidingen gecombineerd wordt aangepakt, ontstaan er nog steeds problemen als taken en verantwoordelijkheden niet duidelijk zijn vastgelegd of niet serieus worden opgepakt. Dit laatste deed zich voor bij een groot nieuwbouwplan (12.000 woningen) waar de gemeente zich distantieerde van zijn wettelijke coördinerende taak. Vanaf dat moment stapelden de problemen zich op. Leidingeninformatie werd niet goed gebruikt, kaarten werden veranderd, waardoor leidingen moesten worden verlegd, gesteggel over de schuldvraag, niet op elkaar afgestemde ondergrondse werkzaamheden waardoor reeds bestrate wegen tweemaal opgebroken moesten worden. Kortom: een inefficiënt en duur proces. Goede gemeentelijke coördinatie had dat kunnen voorkomen.

Vewin-inzet:

- Planologische bescherming van de hoofdtransportleidingen voor drinkwater
- Afspraken over het oplossen van bestaande situaties van hinderlijke ligging van telecomkabels met de telecomsector
- Nieuwe knelpunten in de ondergrond voorkomen op basis van afspraken over gewenste onderlinge afstanden van kabels en leidingen (inclusief warmtenetten)
- Vergroting van de beschikbare ruimte voor ondergrondse infrastructuur in RO-plannen
- Graafschade voorkomen door uitwerking en implementatie van het begrip 'zorgvuldig graven'
- Informatievoorziening aan grondroerders verbeteren op basis van de Wet Informatie-uitwisseling ondergrondse netten

3 Eisen aan drinkwaterleidingen

Natuurlijk mogen er wettelijke eisen worden gesteld aan drinkwaterbedrijven ten aanzien van leidingen, zoals het werken met asbestcement, verwijdering van leidingen na buitengebruikstelling en informatievoorziening over leidingen aan derden. Maar de waterbedrijven mogen hierbij op hun beurt verwachten dat zulke eisen in een redelijke proportie staan tot het beoogde doel. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld veiligheidsnormen voor watertransportleidingen.

Registratie van gegevens

In het kader van de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WIUON) wordt discussie gevoerd over de nauwkeurigheid van registratie, het bijhouden van diepteligging en informatieverstrekking over huisaansluitingen aan grondroerders. Met name de kosten van circa 30 miljoen euro die zijn verbonden aan registratie van diepteligging en de vereiste digitalisering van huisaansluitingen staan in geen enkele verhouding tot de beoogde vermindering van graafschade. Vewin pleit dan ook voor een eenvoudige methode om informatie over huisaansluitingen beschikbaar te stellen.

Verwijdering na buitengebruikstelling

Verouderde en zeker defecte drinkwaterleidingen worden buiten gebruik gesteld en op enig moment uit de bodem verwijderd. Dit gebeurt in nauw overleg met de beheerders van de openbare ruimte, waarbij het vermijden van overlast voor de omgeving en schade aan bijvoorbeeld groenvoorzieningen belangrijke uitgangspunten vormen. Dit betekent dat daadwerkelijke verwijdering veelal pas plaats kan vinden op het moment dat de straat om andere redenen wordt opgebroken en de beheerder van de openbare ruimte toestemming verleent voor verwijdering. Tot dat moment blijft het waterbedrijf verantwoordelijk voor het beheer van dergelijke leidingen. Soms echter worden verlaten leidingen in overleg overgedragen aan de beheerder van de openbare ruimte.

Met de exacte registratie van de diepteligging van huisaansluitingen zijn onevenredig hoge kosten gemoeid in vergelijking tot de beoogde voordelen ervan.

LAAT MAAR LIGGEN

Meestal worden niet meer in gebruik zijnde waterleidingen door het waterbedrijf uit de grond gehaald, maar een enkele keer blijven ze op verzoek van de grondeigenaar gewoon liggen. Zo werd bij een wegreconstructie in Zuid Holland de nieuwe weg pal naast een oude, maar nog in gebruik zijnde drinkwaterleiding geprojecteerd. Deze leiding kon pas vervallen nadat de weg was verlegd waardoor ruimte zou ontstaan om een nieuwe leiding aan te leggen.

De oude waterleiding lag op een diepte van 1,70 m. In overleg met de gemeente is toen besloten de leiding buiten gebruik te stellen en vervolgens te laten liggen. De belangrijkste overweging van de gemeente was dat het verwijderen van de leiding op die diepte en op die plaats zoveel schade aan het nieuwe wegennet zou toebrengen dat het beter was de leiding op zijn plek te laten.

Werken met asbestcement

Bijna 30% van het leidingnet voor de drinkwatervoorziening bestaat uit asbestcement (AC). Het werken met dit materiaal heeft potentiële gezondheidsrisico's. In een vroeg stadium heeft de sector daarom, in overleg met onder meer de vakbeweging, een werkwijzer opgesteld voor het werken met en het verwijderen en afvoeren van deze materialen. Werknemers worden voorgelicht over de risico's van asbest en het veilig werken met AC-leidingen. Wat betreft dat laatste is het gerechtvaardigd het zogenaamde lichte arbo-regime te behouden. Wel zullen voor de sector de procedures voor het werken met AC waar nodig worden geactualiseerd.

Veiligheidsnormering

Transport van drinkwater via ondergrondse leidingen is weinig riskant, zeker in vergelijking met bijvoorbeeld transport van gas of chemicaliën. Dit betekent dat ook de eisen voor dergelijke leidingen minder stringent kunnen zijn. Vewin bepleit dan ook in de NEN-commissie transportleidingen dat het onderscheid tussen hogedrukleidingen voor bijvoorbeeld gastransport en drinkwaterleidingen in de desbetreffende normen gehandhaafd blijft.

Vewin-inzet:

- Registratie van leidinggegevens in redelijke verhouding tot de kosten daarvan
- Verwijdering van buiten gebruik gestelde leidingen afstemmen met beheerders van de openbare ruimte
- Behoud van het lichte arbo-regime voor het werken met AC
- Bevordering van alle benodigde voorzorgsmaatregelen bij verwijdering, afvoer, onderhoud en reparatie van AC-leidingen
- Eisen aan transportleidingen afstemmen op het reële risico van het betreffende transport

4 Beveiliging van netwerkinformatie

Waterbedrijven besteden veel aandacht aan een goed leidingnetbeheer. Maar ook het beheer van informatie over het leidingnetwerk, zoals de registratie van ligging, ouderdom, onderhoudstoestand en materialen, is een taak van de waterbedrijven. Die informatie hebben zij nodig voor hun eigen netwerkbeheer, maar ook andere partijen moeten af en toe beschikken over bepaalde waterleidinggegevens om hún (wettelijke) taak te kunnen uitvoeren: grondroerders om graafschade te voorkomen, overheden voor hun ruimtelijke planvorming en hulpdiensten ter voorbereiding op calamiteiten. Een andere recent inzicht is dat netwerken als onroerende goederen behoren te zijn ingeschreven bij het Kadaster.

Door al deze informatiebehoeften dreigt meer informatie over het leidingnetwerk openbaar te worden dan wenselijk is. Verstrekking van deze informatie staat op gespannen voet met de openbare veiligheid, omdat de drinkwatervoorziening tot de vitale sectoren behoort. Dit vraagt om een juiste balans tussen beschikbaarstelling en beveiliging van leidinginformatie, zowel bij de uitwerking van de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten als bij de beschikbaarstelling van bij het Kadaster opgeslagen informatie.

Vewin-inzet:

- Voorkomen dat leidinginformatie in onbevoegde handen kan komen

Beveiliging van leidinginformatie mag natuurlijk niet leiden tot situaties als deze.

5 Billijke vergoedingen

Ondergrondse leidingen gaan doorgaans vele tientallen jaren mee. Dat is maar goed ook, want vervanging of verlegging van leidingen is zeer kostbaar. Bij de aanleg van leidingen wordt de locatie door de netbeheerder dan ook zorgvuldig gekozen. Niettemin is verlegging toch soms nodig bij bijvoorbeeld verbreding van wegen of stedelijke uitbreiding.

Bij besluitvorming van overheden die leidt tot gedwongen verleggingen van leidingen (en daarmee tot hoge kosten) hebben waterbedrijven recht op nadeelcompensatie. Deze plicht tot schadevergoeding waarborgt ook dat er bij de overheid een zorgvuldig besluitvormingsproces plaatsvindt, waarbij alle maatschappelijke kosten en baten van een initiatief zorgvuldig worden afgewogen. Om een soepele afhandeling van schadevraagstukken te bevorderen is met Rijkswaterstaat en Prorail via de Regeling Nadeelcompensatie Kabels en Leidingen 1999 een regeling getroffen. De uitvoering hiervan wordt begeleid door een structureel overleg van de contractpartners. Vewin is van mening dat regelingen voor verlegvergoedingen gebaseerd behoren te zijn op de boekhoudkundige en technische levensduur van de netten.

Vewin-inzet:

- **Behoud van billijke vergoedingen bij gedwongen verlegging van leidingen in overheidsgrond**

6 Vermindering van belastingen en heffingen

Drinkwatervoorziening is een publieke dienstverlening van groot maatschappelijk belang, die tegen zo laag mogelijke kosten moet worden gerealiseerd. Belastingen op leidingen zijn daarom ongepast. Het drinkwatertarief is nu al gemiddeld met 23% belast. Vewin vindt dit ontoelaatbaar hoog en maakt zich sterk voor een verlaging van belastingen op drinkwater en voor een verbod op precario op ondergrondse leidingen.

De minister van BZK heeft in oktober 2006 in de Tweede Kamer toegezegd de precarioheffing op nutsleidingen af te schaffen. Daartoe wordt in de Gemeentewet, Provinciewet en Waterschapswet een artikel toegevoegd

dat het vragen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke vergoedingen voor nutsleidingen in overheidsgrond verbiedt. Vewin is blij met dit voor-nemen, en pleit voor een versnelling van de procedure.

Vewin-inzet:

- **Wettelijk verbod op het heffen van precario op ondergrondse leidingnetten voor de drinkwatervoorziening**

7 Kwaliteit leidingmaterialen

Voor een kostenefficiënte drinkwatervoorziening en garantie van leveringszekerheid is de toepassing van leidingen en leidingmaterialen van hoge kwaliteit noodzakelijk. Waterbedrijven krijgen die garanties door in aanbestedingen te eisen dat leidingen voldoen aan het Kiwa-keurmerk. In Europees verband wordt echter gewerkt aan een CE-markering voor kunststofleidingen. Bij de totstandkoming daarvan mogen nationaal geen aanvullende eisen aan leidingmaterialen meer worden gesteld (zoals een Kiwa-keurmerk). Maar dan zullen beoordelingscriteria in de nieuwe Europese ontwerprichtlijn moeten garanderen dat leidingmaterialen die op basis daarvan op de markt mogen worden gebracht ook daadwerkelijk geschikt zijn voor drinkwaterleidingen. De drinkwatersector loopt anders het risico op verplichte toepassing van leidingen met een onzeker of onbetrouwbaar kwaliteitsniveau.

Vewin-inzet:

- **Kwaliteitseisen van de CE-markering voor kunststofleidingen liggen op het niveau van het Kiwa-keurmerk**

8 Zelfregulering

Op een aantal terreinen is sprake van zelfregulering door de drinkwatersector en is het gewenst om deze verantwoordelijkheid op basis van gerechtvaardigd vertrouwen te behouden.

Leidingbreuken

De gevolgen van leidingbreuken op de omgeving zijn in de meeste gevallen zeer gering en beperken zich tot enige wateroverlast. Maar ernstige gevolgen zijn niet uit te sluiten. Externe veiligheid in relatie tot drinkwater is vooral na de bijna-dijkdoorbraak bij Stein (L) in 2004 onder de aandacht gekomen. De drinkwatersector moet sindsdien aantonen al het mogelijke te doen om zo iets te voorkomen en, mocht het toch gebeuren, de eventuele gevolgen tot een aanvaardbaar niveau te beperken. Hiervoor is door Vewin en Kiwa, in samenspraak met de waterbedrijven, een stappenplan en een instrumentarium voor risicobeoordeling ontwikkeld. Periodiek zal de balans worden opgemaakt in hoeverre de bedrijven dit in hun werkprocessen hebben verankerd en zullen de resultaten hiervan worden gepubliceerd.

Honderden zandzakken konden nog net een dijkdoorbraak bij Stein voorkomen.

Watermeters

Zelfregulering is ook aan de orde bij de garantie van de betrouwbaarheid van watermeters. De watermeting vormt een belangrijke basis voor het doorberekenen van kosten aan de klant en deze moet dus voldoende nauwkeurig zijn. De watersector heeft in nauwe samenspraak met de Consumentenbond en het ministerie van EZ de Regeling Onderhoud Watermeters opgesteld. Hierin is nauwkeurige meting gegarandeerd en zijn procedures en criteria voor onderhoud en vervanging van meters opgenomen. Vewin zal voorstellen ontwikkelen om de betrouwbaarheid van de watermeters zo mogelijk verder te verbeteren. Dit kan leiden tot een langere gebruiksduur van watermeters, vermindering van overlast voor de klant in verband met metervervanging en aanzienlijke kostenbesparingen die uiteindelijk ook ten goede komen aan de afnemers.

Vewin-inzet:

- **Bevordering en ondersteuning van verankering van maatregelen voor externe veiligheid in de bedrijfstak**
- **Hoge betrouwbaarheid van metingen van de waterafname**

9 Taken en verantwoordelijkheden bij levering warm tapwater

Levering van warm tapwater hoort toe aan de vrije markt. In veel gemeenten wordt bijvoorbeeld warmwater via stadverwarming geleverd door een andere partij dan het waterbedrijf, maar helaas niet altijd zonder problemen. Zo wordt wel eens opwarming van het koude drinkwater vanuit de warmwaternetten geconstateerd.

Om zulke incidenten te voorkomen moeten de verantwoordelijkheden van partijen ten aanzien van de waterkwaliteit (warm tapwater en koud drinkwater) eenduidig vastliggen. De eisen die aan de netten en binneninstallaties voor levering van warm tapwater worden gesteld behoren zodanig te zijn dat dit niet leidt tot kwaliteitsvermindering van het koude drinkwater. Ook is er een goede regeling gewenst voor toezicht op en controle van zowel de kwaliteit van het warme tapwater als de netten voor levering daarvan.

WATER IS GEEN ELEKTRICITEIT

Dat werken met waterleidingen een ander vak is dan het aanleggen van gasbuizen of elektriciteitskabels hebben ze in Sittard gemerkt. In een nieuwe woonwijk aldaar kregen 200 woningen stadsverwarming en warm tapwater van het energiebedrijf. Dat bracht de nodige problemen mee. Er was niet alleen overlast door lekkage buiten de woningen maar binnenshuis werd koud water opgewarmd door warmwaterleidingen. In verschillende woningen heeft dat geleid tot de gevreesde Legionella. Het energiebedrijf heeft weliswaar maatregelen genomen, om de problemen op te lossen, maar de echte oplossing zal uit aanpassing van wet- en regelgeving moeten komen.

Vewin-inzet

- Heldere toedeling van verantwoordelijkheden bij levering van warm tapwater
- De controletaak voor warm tapwaterinstallaties bij de waterbedrijven
- Technische eisen aan netten in de ondergrond en voor binneninstallaties ter voorkoming van invloed op het koude drinkwater

Warm tapwater van de stadsverwarming kan door warmteoverdracht de kwaliteit van koud tapwater ongunstig beïnvloeden.

Samenwerking

Bij de verschillende aspecten van de drinkwaterinfrastructuur zijn veel partijen betrokken. Op rijksniveau zijn dat de ministeries van VROM (externe veiligheid), V&W (buisleidingentransport) en EZ (grondroerdersregeling). De ministeries van Financiën en BZK spelen een rol als het gaat om belastingen. Op gemeentelijk niveau zijn zowel het Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen als de Vereniging Nederlandse Gemeenten overlegpartners.

In de belangenbehartiging werkt VEWIN nauw samen met overige netbeheerders (EnergieNed, VELIN, VECAI, KPN, Groep Graafrechten). Deze samenwerking is geformaliseerd met de oprichting van het Platform Netbeheerders in januari 2007. Dit samenwerkingsverband heeft tot doel activiteiten te ontplooiën met betrekking tot zaken van gezamenlijk belang op het gebied van de aanleg, onderhoud en instandhouding van de desbetreffende netwerken. Concrete activiteiten zijn onder meer het uitwisselen van informatie, versterking van standpunten door gezamenlijke ondersteuning, het opstellen van position papers, het verrichten van lobbyactiviteiten en het gezamenlijk naar buiten treden, al dan niet door middel van een woordvoerder. De activiteiten zijn erop gericht het beleid van (overheids)instanties met betrekking tot wet- en regelgeving, de invulling ervan en toekomstige ontwikkelingen krachtiger te beïnvloeden.

Feiten en cijfers

Kerngegevens drinkwaterinfrastructuur (afgeronde cijfers)

Lengte leidingnet	116.000 km
Toename netlengte	1500 km per jaar
Lengte hoofdleidingen ($\varnothing > 400$ mm)	7.700 km
Toename lengte hoofdleidingen	100 km per jaar
Historische kostprijs (boekwaarde)	2.6 miljard euro
Productieomvang drinkwater	1156 miljoen m ³ per jaar
Lekverlies	< 5%

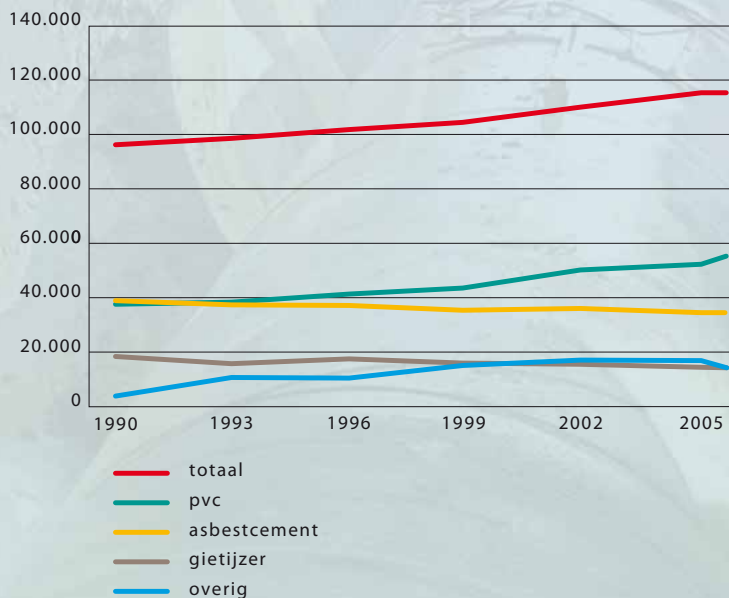
Netlengte en samenstelling per 31 december 2006

<i>bedrijf</i>	<i>netlengte per km</i>	<i>materiaal</i>	<i>netlengte in km</i>
WBGR	4.797	Asbestcement	33.651
WMD	4.226	Gietijzer	10.383
Vitens	46.749	Nodulair gietijzer	2.882
PWN	10.028	Staal	2.591
Waternet	2.724	Beton	1.042
WRK	332	PVC	55.619
DZH	4.459	Polyetheen	7.031
Evides	12.389	Met glasvezel	
Oasen	3.926	versterkte kunststof	59
Brabant Water	17.759	Overig	2.726
WBB	25		
WML	8.536		
Nederland totaal	115.985		

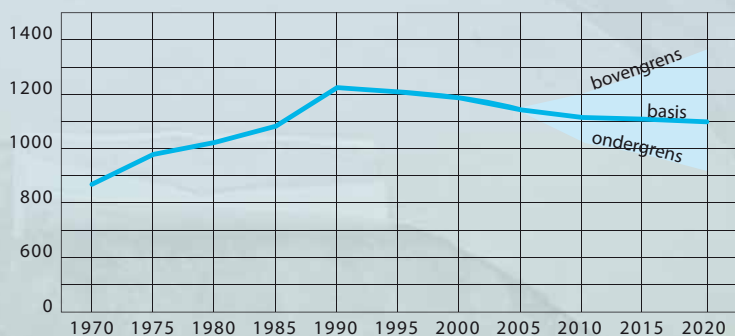
De totale lengte van het netwerk bedraagt circa 116.000 km. De jaarlijkse groei bedraagt momenteel circa 1500 km en zal ook in de toekomst beperkt blijven tot die orde van grootte en voornamelijk gekoppeld zijn aan stedelijke nieuwbouwlocaties. Ook de totale productieomvang van drinkwater (circa 1156 miljoen m³ per jaar) zal de komende decennia naar verwachting niet meer toenemen of zelfs een lichte daling laten zien (zie grafiek hiernaast).

Ontwikkeling lengte en samenstelling

van het transport- en hoofdleidingnet 1990 - 2006 (in kilometers)

Historie en prognoses totale drinkwatergebruik (in miljoen m³)

Levenscyclus infrastructuur en drinkwaterbelangen

Aanleggen

- recht van aanleg
- beschikbaarheid leidingmateriaal van goede kwaliteit
- ruimte om te leggen

Liggen

- planologische bescherming
- geen graafschade
- verbod op precario
- beveiliging
- opwarming voorkomen

Zelfregulering

- externe veiligheid
- watermeters

Verwijderen

- in overleg met grondeigenaar
- overlast/hinder minimaliseren

Verleggen

- billijke verlegvergoedingen
- licht arbo-regime voor AC-leidingen

Relevante spelers rond infrastructuur

Overheden

- Ministeries (EZ, VROM, V&W, Financiën, BZK)
- Politiek (Tweede en Eerste Kamer)
- Overige overheden (IPO, VNG, gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen)

Netbeheerders

- EnergieNed, VECAI, VELIN, KPN, Groep Graafrechten

Overige stakeholders

- Onderzoeksraad voor Veiligheid, NEN/CEN, Centrum Ondergronds Bouwen, KLIC, Kadaster

